

Inhoud

DANKWOORD	7
1 INLEIDING	9
2 GESCHIEDENIS VAN HUMANISME I: RENAISSANCEHUMANISME EN DE DOORWERKING DAARVAN	15
2.1 Renaissancehumanisme	16
2.2 Humanisme als vorming tot ‘ware’ menselijkheid	18
2.3 Humanisme als moreel en politiek streven	25
2.4 Humanisme als levenskunst	30
3 GESCHIEDENIS VAN HUMANISME II: HUMANISME ALS LEVENSBESCHOUWING	35
3.1 Humanisme en vrijdenken	35
3.2 Humanisme als ongodsdienstige levensbeschouwelijke stroming	47
3.3 Humanisme als verlichte variant van het christendom	55
INTERMEZZO	
De sociologie van godsdienst en zingeving in Nederland	67
4 DE KERN VAN HUMANISME	75
4.1 Levensbeschouwing altijd contextgebonden mensenwerk	76
4.2 Menselijke waardigheid	82
4.3 Zelfontplooiing	87
4.4 Liefde voor specifieke, kwetsbare, unieke en onvervangbare personen	102
4.5 Conclusie	112

5	LEVENSBESCHOUWING ALS ZINGEVINGSKADER	115
5.1	Zingeving en zeven zinbehoefte	115
5.2	Zinvol of gelukkig?	127
5.3	Zinvol of moreel verantwoord?	132
5.4	Het belang van zingeving	135
5.5	Zingevingkader	136
6	INGRIJPENDE BIOMEDISCH-TECHNOLOGISCHE LEVENSVRENGING	137
6.1	Levensverlenging en genomica	137
6.2	Wat is aanzienlijke levensverlenging?	144
6.3	Decennia langer leven: realistische verwachting of sciencefiction?	152
7	HUMANISME ALS ZINGEVINGSKADER: BEOORDELING VAN INGRIJPENDE BIOMEDISCH-TECHNOLOGISCHE LEVENSVRENGING ALS CASUS	163
7.1	Doelgerichtheid	164
7.2	Morele rechtvaardiging	175
7.2.1	Zelfontplooiing	175
7.2.2	Welzijn voor iedereen bevorderen	176
7.2.3	Verdelende rechtvaardigheid	181
7.3	Competentie	185
7.4	Transcendentie	196
7.5	Conclusie	209
	LITERATUUR	213
	PERSONENREGISTER	227